

KVALITA A INTEGRITA VEŘEJNÝCH ZAKÁZEK

Sborník ze seminářů konaných ve dnech 25. a 26. března 2009
v hotelu Pyramida v Praze

a dne 22. dubna 2009 na ÚOHS v Brně

TRANSPARENCY INTERNATIONAL
ČESKÁ REPUBLIKA
PRAHA/2009

Obsah

Úvodní slovo	
PhDr. Radim BUREŠ	4
Ekonomické aspekty veřejných zakázek	
Doc. Ing. Jan PAVEL	6
Legislativní základ pro posilování kvality a integrity veřejných zakázek a koncesí	
Mgr. Vlastimil FIDLER.....	12
Možnosti a meze ÚOHS při dohledu nad veřejnými zakázkami	
JUDr. Robert KRČ.....	20
Korupční rizika spojená s veřejnými zakázkami	
Mgr. David ONDRÁČKA.....	33
Kvalita a integrita veřejných zakázek a PPP projektů – slovenský přístup	
Ing. Emília SIČÁKOVÁ-BEBLAVÁ, PhD.....	41
Ochrana finančních zájmů Evropských společenství – role AFCOS	
Ing. Petr SEDLÁČEK a Ing. Barbora BOSCHAT.....	51
Poděkování	56

Úvodní slovo

Vážení čtenáři,
dostává se Vám do rukou sborníček prezentací ze seminářů pořádaných v rámci **projektu „Kvalita a integrita veřejných zakázek“**. Realizace tohoto projektu, včetně vydání sborníčku, byla umožněna díky finanční podpoře, kterou Transparency International získala od Evropského úřadu pro boj proti podvodům – OLAF.

Proč se Transparency International o veřejné zakázky zajímá?

Česká republika patří mezi země s vysokým podílem veřejných výdajů na HDP a podobně i vysokým podílem veřejných zakázek na HDP. Prostřednictvím veřejných zakázek jsou proto každoročně vynakládány obrovské prostředky. Proto každé zkvalitnění procesu veřejného investování a tedy i každá malá úspora při realizaci veřejných zakázek vytvoří v celkovém výsledku značnou úsporu veřejných zdrojů. Na druhé straně ohromné prostředky, které přes veřejné zakázky „tečou“ nutně přitahují i různé nepoctivce, kteří se snaží získat pro sebe větší díl na veřejných prostředcích, než jaký by jim v otevřené soutěži připadl. Z tohoto pohledu **jsou veřejné zakázky mimořádně korupčně rizikové**.

Proč „kvalita a integrita“?

Úsilí o veřejné zakázky bez korupce je možné vést několika směry. Např. je možné apelovat na morální standardy všech zúčastněných. Domníváme se však, aniž bychom podceňovali morální aspekt

protikorupčního úsilí, že orientace na posilování regulatorního rámce a důraz na jeho přesné dodržování je v úsilí o bezkorupční veřejné zakázky neefektivnější.

Jsme přesvědčení, že „kvalita“ veřejných zakázek a jejich „integrita“ (tedy imunita vůči korupčnímu ovlivňování), jsou spojené nádoby. Zejména pak, že čím větší kvalita celého procesu přípravy a realizace veřejné zakázky, tím i větší jeho integrita. V řadě případů se dokonce domníváme, že řada pochybení a nehospodárností je vyvolána spíše nekompetentností příslušných pracovníků než korupčními tlaky. S tímto vědomím, a zároveň i vědomím obsáhlosti a komplikovanosti právní úpravy veřejných zakázek, jsme koncipovali i výše uvedený projekt.

Projekt „Kvalita a integrita veřejných zakázek“

Cílem projektu bylo zpracovat oblast korupčních rizik spojených s veřejnými zakázkami a uspořádat dva semináře zaměřené na oblast kvality a integrity veřejných zakázek. Tyto semináře proběhly ve dnech 25. a 26. března v Praze a dne 22. dubna v Brně. Prezentace předneseny na obou, v podstatě obdobných, seminářích jsou zde předkládány.

Zaměření semináře

Veřejné zakázky jsou často vnímány jako proces, který je zákonně regulován zákonem č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, ve znění pozdějších předpisů. Naplnění ustanovení tohoto zákona je pak podle tohoto zjednodušeného pohledu postačující podmínkou, aby veřejná

zakázka byla efektivní. Tím se někdy ztrácí ze zřetele, že veřejná zakázka je především ekonomická operace, jejímž prostřednictvím se dosahuje nejlepších cen za nákup služeb, které si stát není schopen obstarat z vlastních zdrojů, nebo by si je zabezpečil draze. Zdůraznění potřeby ekonomické efektivity procesu veřejného investování (nebo veřejného zadávání, chceme-li) bylo předmětem vystoupení **doc. Jana Pavla**.

Ekonomickou podstatu veřejných zakázek podtrhl i **Mgr. Vlastimil Fidler**, zástupce ředitele odboru veřejného investování Ministerstva pro místní rozvoj, který v úvodu svého vystoupení zdůraznil, že zákon o veřejných zakázkách je čistě procesní norma, jejímž cílem je mj. zajištění rovných příležitostí na trhu, ale že zajištění efektivity veřejných zakázek představuje daleko širší oblast, kterou vlastní zákon nemůže pokrývat. Ve svém vystoupení pak pokračoval prezentací obsahu novelizace předmětného zákona, která byla v době konání seminářů aktuálně připravována pro jednání vlády.

Korupční rizika v procesu veřejného zadávání byla předmětem vystoupení **Mgr. Davida Ondráčky, ředitele Transparency International – Česká republika, o.p.s. a Ing. Emílie Sičákové-Beblavé, PhD., prezidentky Transparency International – Slovenská republika**. Jejich vystoupení položilo mj. důraz na širší proces veřejných zakázek, který začíná identifikací potřeb instituce, volbou způsobu zajištění a rozpočtování, až po realizaci projektu a jeho vyhodnocení. V obou vystoupeních byly zmíněny jak rizikové momenty v procesu veřejných zakázek, tak zároveň jednoduchá protikorupční opatření, která mohou tato rizika minimalizovat, jako jsou např. audity

ex-ante, využívání elektronických nástrojů veřejného investování či transparentnost všech procesů s veřejným investováním spojených.

Úřad na ochranu hospodářské soutěže je ze zákona pověřen dohledem nad naplňováním zákona o zadávání veřejných zakázek. Jeho rozhodnutí jsou proto brána jako výrok o správnosti procesu veřejného zadávání. Zároveň se však kompetence úřadu omezují na dohled nad implementací zákona a pouze v malé míře zahrnují hodnocení efektivity veřejné zakázky či její čistotu vůči korupčním tlakům. Kompetence a roli Úřadu při dohledu nad veřejnými zakázkami, opřené o řadu judikátů, které kompetence Úřadu upřeshňují, vyčerpávajícím způsobem představil **JUDr. Robert Krč** z tohoto úřadu.

Vzhledem k tomu, že projekt byl financován úřadem OLAF a také že řada veřejných zakázek je realizována v rámci projektů financovaných ze strukturálních fondů, byl na program semináře zařazen i příspěvek „Ochrana finančních zájmů Evropských společenství – role AFCOS“, který střídavě přednesli **Ing. Barbora Boschat** a **Ing. Petr Sedláček** z jednotky AFCOS na Ministerstvu financí.

I když samozřejmě přetistěná prezentace nemůže nahradit vlastní přednášku, věříme, že jejich vydání ve sborníku přiblíží čtenáři některé důležité informace a myšlenky, které vystoupení přinesla.

*V Praze, 20. května 2009
PhDr. Radim Bureš
Projektový manažer*

Ekonomické aspekty veřejných zakázek

Doc. Ing. Jan PAVEL

Bratislavská vysoká škola práva

Fakulta ekonomie a podnikania

TRANSPARENCY
INTERNATIONAL

Česká
republika

Ekonomické aspekty veřejných zakázek

Jan Pavel

Ekonomická logika institutu veřejných zakázek

obecným cílem je zvýšení ekonomické efektivity (užším cílem je ušetřit veřejné prostředky)

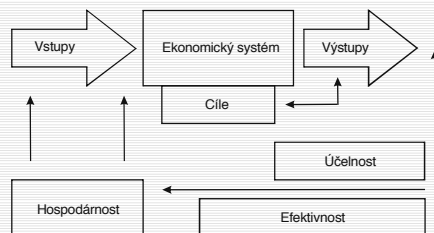
to platí v situaci, kdy je cena externí dodávky (produkce) nižší než interní (in-house) produkce (a je zachována kvalita resp. užitná hodnota výstupů)

- ♦ z toho plyne potřeba znát náklady interní produkce (problém účetnictví veřejného sektoru, kde dominuje sledování výdajů)

současné právní pokrytí (EU) je podstatně extenzivnější. Sleduje hledisko ne/přítomnosti konkurence, (Nemec, 2002).

Zákon o veřejných zakázkách a metodika 3E

Při vynakládání veřejných prostředků je nutné sledovat kritéria hospodárnosti, účelnosti a efektivity (zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole)

Rada zahraničních zákonů o VZ 3E explicitně zmiňuje

BOX 1: Zohlednění principů 3E v zákoně o veřejných zakázkách Slovenské republiky

1.3. Základní principy

Článek 5

(Principy veřejného zadávání)

Organizace, vývoj a realizace systému veřejného zadávání jsou založeny na principu svobodného pohybu zboží, principu svobodného podnikání, principu svobody v poskytování služeb odvozených ze Smlouvy zakládající Evropská společenství a na principech hospodárnosti, účelnosti a efektivity, konkurence v tendrech, transparentnosti veřejného zadávání, rovných příležitostí soutěžících a přiměřenosti.

Článek 6

(Principy hospodárnosti, účelnosti a efektivity)

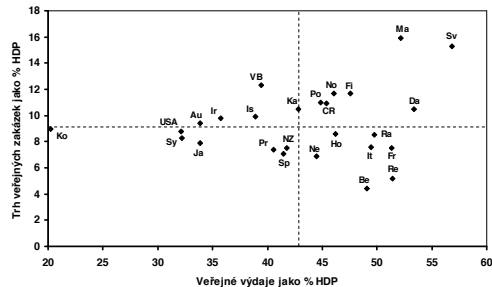
(1) Zadavatel má povinnost přidělovat veřejné zakázky takovým způsobem, aby byla zajištěna hospodárnost a efektivity použití veřejných zdrojů a účelné dosažení cílů vymezených v souladu s předpisy řídicími užití rozpočtu a dalších veřejných zdrojů.

(2) Tam kde to předmět veřejné zakázky umožňuje a pokud to znamená zvýšení hospodárnosti a efektivity veřejné zakázky, zadavatel definuje zakázkovou dokumentaci takovým způsobem, že je možné zakázku zadat po více položkách. Přitom má zadavatel za povinnost zajistit rovný, nediskriminační přístup k ekonomickým subjektům a zpřístupnit tak veřejné zakázky širšímu okruhu ekonomických subjektů.

Zdroj: Zákon o veřejných zakázkách Slovenské republiky, [cit. 2008-06-30].

Dostupné z <<http://www.oecd.org/dataoecd/6/33/39647089.pdf>>.

Makroekonomický význam VZ: velikost veřejných výdajů a objem „trhu“ veřejných zakázek v zemích OECD

Zdroj: vlastní výpočty

Teoretické problémy zadávání veřejných zakázek

Ztráta kontroly nad chováním dodavatele
Možnost vzniku monopolní závislosti
Růst transakčních nákladů

X

Řešením může být použití různých forem
hybridních organizací (agentury, „obecní
obchodní společnosti“ apod.) - Williamson
(1991)

Faktory ovlivňující efektivnost veřejných zakázek

Míra specifčnosti aktiv: vysoce specifická
aktiva zvyšují pravděpodobnost vzniku
monopolní závislosti

Možnost měřit výstupy: obtížně měřitelné
výstupy zvyšují transakční náklady

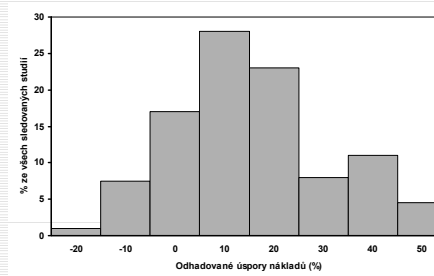
Frekvence kontraktů: vysoká frekvence
kontrahování zvyšuje transakční náklady

Míra konkurence: vyšší míra konkurence
vede k tlaku na cenu a kvalitu

Typ vlastnictví externího dodavatele:
ovlivňuje pravděpodobnost oportunistického
jednání

Dopady přechodu na externí způsob produkce u služeb na náklad – výsledky empirických studií

Zdroj: AIC (1996)

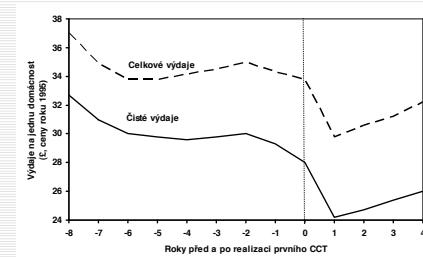
Hnací síly poklesu nákladů: změna vlastnictví nebo konkurence?

Domberger (1995, str. 1469): „efekt vlastnictví (soukromé versus veřejné) na cenu i kvalitu byl v porovnání s efektem konkurence nevýznamný“

Szymanski (1996): na základě analýzy dopadů CCT uzavírá, že přechod produkce do soukromého vlastnictví vede k výraznějšímu poklesu nákladů

ALE: Soukromý sektor se nejlépe uplatnil v Londýně, tedy v místě s vysokou koncentrací podnikatelských subjektů. Razantnější pokles výdajů tedy mohl být způsoben i vyšší mírou konkurence. To potvrzují i závěry prezentované v Brown-Potoski (2002).

Je pokles dlouhodobě udržitelný?

Zdroj: Szymanski (1996)

Vlastnictví nebo konkurence?

V ČR lze analyzovat na základě porovnání nákladové efektivity tzv. obecních obchodních společností (drží cca 1/3 trhu vybraných služeb)

Obce mají možnost je nechat projít konkurenčním testem

Relativní úroveň nákladů na zajištění veřejných služeb v roce 2004 (přímá produkce = 100)

	Péče o komunikace	Svoz odpadu	Veřejné osvětlení
Přímá produkce	100	100	100
Obecní firma	161	142	138
Obecní firma - soutěž	139	137	102

Zdroj: vlastní výpočty

Míra konkurence a veřejné zakázky – teoretické problémy

Jak měřit úroveň konkurence?

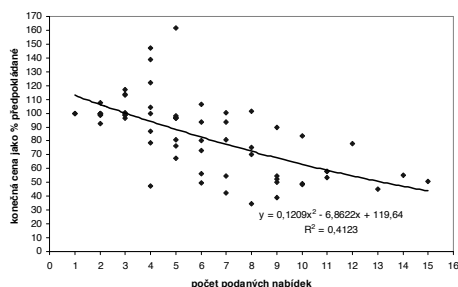
Je relevantní konkurence potenciální nebo jen přímá (ve smyslu podaných nabídek)?

Jsou některé zadávací metody vhodnější pro určité typy konkurenčních struktur?

Zahraníční zkušenosti

- ♦ např. Kuhlman – Johnson (1983): významný je vliv přímé konkurence a nikoliv potenciální
- ♦ Obdobné závěry přináší i Gilley – Karels (1981)

Dosažená cena a počet nabízejících (stavby dopravní infrastruktury v ČR v letech 2004-2007)

Výsledky ekonometrické analýzy

Každý další nabízející způsobuje pokles dosažené ceny o 4,4 % ceny předpokládané

Volba užšího zadávacího řízení zvyšuje dosaženou cenu o 19,8 % ceny předpokládané (není korelace s počtem nabízejících)

Počet nabízejících není závislý na velikosti zakázky, ale na váze kritéria nabídkové ceny (snížení váhy nabízené ceny jakožto hodnotícího kritéria ze 100 na 50 % vede v průměru k poklesu počtu nabízejících o 4)

Výsledky empirických analýz v jiných zemích:

- Slovensko: další nabízející přináší pokles dosažené ceny o 2,5 %, vliv zadávacích metod se ukazuje jako nevýznamný
- USA: další nabízející přináší pokles dosažené ceny o 2 %, vliv zadávacích metod nebyl analyzován

Vliv typu zadávacího řízení

S redukcí otevřenosti soutěže roste konečná cena veřejné zakázky

Výsledky empirických studií:

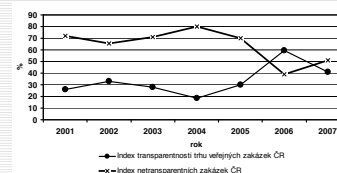
- **Stavby v oblasti dopravní infrastruktury:** volba užšího zadávacího řízení zvyšuje dosaženou cenu o 19,8 % ceny předpokládané;
- **Vybrané veřejné služby na obecní úrovni:** aplikace jakékoli soutěže vede v průměru k poklesu výdajů na jednoho obyvatele o 12 %;
- **Stavební práce při odstraňování povodňových škod v resortu MZE:** zakázky zadané otevřeným řízením jsou v průměru o 5,5 % levnější než zakázky malého rozsahu zadané z volné ruky, (MZE, 2006)

Struktura „trhu“ veřejných zakázek z hlediska zadávacích metod (%)

Indexy transparentnosti a netransparentních zakázek v České republice v letech 2001-2007,
údaje v %

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Index transparentnosti trhu veřejných zakázek	26	33	28	18	30	59	43
Index netransparentních zakázek	72	66	71	80	70	39	49

Zdroj: vlastní výpočty

**Závěry - Slabá místa současného systému
zadávání veřejných zakázek**

Nepochopení logiky institutu veřejné zakázky

Transparentnost

Nedostatečně fungující kontrolní mechanismy

Konkurence a bariéry vstupu

Legislativní základ pro posilování kvality a integrity veřejných zakázek a koncesí

Mgr. Vlastimil FIDLER

Zástupce ředitele odboru veřejného investování

Ministerstvo pro místní rozvoj

TRANSPARENCY
INTERNATIONAL

Česká
republika

MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČESKÉ REPUBLIKY

ZMĚNY PRÁVNÍHO PROSTŘEDÍ NAKLÁDÁNÍ S VEŘEJNÝMI PROSTŘEDKY

Legislativní základ pro posilování kvality a integrity veřejných zakázek a koncesí

Mgr. Mgr. Vlastimil Fidler

MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČESKÉ REPUBLIKY

CO NA TO KLASIK?

Nevhodný výsledek zadávacího řízení lze zvrátit vhodným výkladem zákona.

Murphyho zákon

2

MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČESKÉ REPUBLIKY

PRÁVNÍ PROSTŘEDÍ

PROCES NAKLÁDÁNÍ S VEŘEJNÝMI PROSTŘEDKY

záměr → příprava → rozpočet → soutěž → realizace

- zákon o obcích/ o krajích
- rozpočtová pravidla
- zákon o finanční kontrole
- zákon o veřejných zakázkách/ o koncesních smlouvách
- související normy (stavební zákon, vnitřní normy, ...)

3

MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČESKÉ REPUBLIKY

PRÁVNÍ PROSTŘEDÍ

PROCES NAKLÁDÁNÍ S VEŘEJNÝMI PROSTŘEDKY

záměr → příprava → rozpočet → soutěž → realizace

- ZVZ a KZ dílčí krok procesu
- soutěžní procesní normy
- výběr dodavatele za dodržení základních zásad transparentnosti, nediskriminace a rovného zacházení
- prvky hospodárnosti, efektivity a účelnosti v příslušných zákonech

4

MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČESKÉ REPUBLIKY

STRUKTURA ZVZ

- Co mají společného čísla

72
112
161

137/2006 199/1994 40/2004

5

MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČESKÉ REPUBLIKY

STRUKTURA ZVZ

- 4 hlavy, 8 částí, 161 paragrafů
- komplikovaná vlastní struktura
- silná provázanost jednotlivých celků
- velké množství vnitřních odkazů
- vysoké nároky na adresáta normy
- formalizace postupu

6

MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČESKÉ REPUBLIKY

NOVELA ZÁKONA O VEŘEJNÝCH ZAKÁZKÁCH

CÍLE NOVELY

- zjednodušení
- transparentnost
- kontrola
- efektivnost
- transpozice dohledové směrnice Evropského parlamentu a Rady 2007/66/ES
- vyřešení vztahu mezi ZVZ a KZ, nastavení právního rámce PPP projektů

7

MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČESKÉ REPUBLIKY

ZÁKON O VEŘEJNÝCH ZAKÁZKÁCH

PŘEDPOKLÁDANÁ HODNOTA

- zákaz dělení předmětu VZ pod limity stanovené zákonem (zjednodušené podlimitního řízení)
- stanovení předpokládané hodnoty VZ za použití opčního práva jako součet všech VZ, které zadavatel při využití opčního práva požaduje
- opční právo omezeno na 30%

8

MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČESKÉ REPUBLIKY

ZÁKON O VEŘEJNÝCH ZAKÁZKÁCH

VÝJIMKY Z PŮSOBNOSTI

- zpřísnění dikce u tzv. výjimky „in-house“, kdy osoba musí činnost ve prospěch veřejného zadavatele vykonávat „téměř výlučně“
- výslovná povinnost sektorového zadavatele postupovat v souladu s § 6
- žádné nové výjimky

9

MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČESKÉ REPUBLIKY

ZÁKON O VEŘEJNÝCH ZAKÁZKÁCH

ZJEDNODUŠENÉ PODLIMITNÍ ŘÍZENÍ

- povinnost zadavatele uveřejnit výzvu na profilu zadavatele
- (zákaz vyzvat uchazeče, kteří v obdobném řízení nesplnili v posledních 12 měsících kvalifikaci)
- povinnost zadavatele hodnotit nabídku od dodavatele, který nebyl vyzván
- omezení možnosti libovolného zrušení

10

MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČESKÉ REPUBLIKY

ZÁKON O VEŘEJNÝCH ZAKÁZKÁCH

KVALIFIKACE

- možnost pro zadavatele k vyzvání dodavatele k doplnění kvalifikace
- zavedení protokolu o posouzení kvalifikace
- prokázání kvalifikace kopiemi (možnost vyžádání originálů před podpisem smlouvy)
- vrácení vzorků

11

MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČESKÉ REPUBLIKY

ZÁKON O VEŘEJNÝCH ZAKÁZKÁCH

PROHLÁŠENÍ VÁZANOSTI NABÍDKOU

- zrušení povinného prohlášení vázanosti nabídkou

OTEVÍRÁNÍ OBÁLEK

- znovuzavedení povinnosti zveřejnění nabídkové ceny
- (zveřejňování číselně vyjádřitelných kritérií)

DODATEČNÉ INFORMACE

- zkrácení lhůt pro poskytování dodatečných informací

12

MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČESKÉ REPUBLIKY

ZÁKON O VEŘEJNÝCH ZAKÁZKÁCH

DORUČOVÁNÍ

- povinnost zadavatele odeslat (nikoli doručit)

OMEZOVÁNÍ POČTU ZÁJEMCŮ

- možnost kontroly losovacího zařízení uchazeči
- (přítomnost notáře)

13

MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČESKÉ REPUBLIKY

ZÁKON O VEŘEJNÝCH ZAKÁZKÁCH

PRAHOVÉ HODNOTY

- evropské limity řešeny nařízením vlády (sdělení EK)
- limity veřejných zakázek malého rozsahu a zjednodušeného podlimitního řízení stanovovány vnitrostátním právem
- zachování limitů

VÍCEPRÁCE

- podíl 20 % z původní hodnoty veřejné zakázky
- evropské směrnice umožňují až 50%
- zachování přísnější národní úpravy

14

MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČESKÉ REPUBLIKY

ZÁKON O VEŘEJNÝCH ZAKÁZKÁCH

HODNOCENÍ NABÍDEK

- kritérium ekonomické výhodnosti musí vyjadřovat nejlepší poměr užitné hodnoty a ceny
- opuštění povinné přítomnosti ceny jako subkritéria, vztah k ekonomické výhodnosti (náklady životního cyklu....)
- možnost použití matematického vzorce pro hodnocení
- zpřesněna povinnost zadavatele popsat způsob hodnocení

15

MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČESKÉ REPUBLIKY

ZÁKON O VEŘEJNÝCH ZAKÁZKÁCH

REGISTR OSOB SE ZÁKAZEM ÚČASTI NA PLNĚNÍ VEŘEJNÝCH ZAKÁZEK

- správní delikt uvedení nepravdivých údajů při prokazování kvalifikace
- delikt ní způsobilost právnických osob
- sankce ukládána ÚOHS
- po dobu 3 let

16

MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČESKÉ REPUBLIKY

ZÁKON O VEŘEJNÝCH ZAKÁZKÁCH

ZÁKAZ PLNĚNÍ SMLUVY

- na základě dohledových směrnic
- vyslovení zákazu plnění smlouvy v případě hrubého porušení postupu
 - VZ zadána bez předchozího uveřejnění v Úředním věstníku EU
 - pokud byla smlouva uzavřena v odkladné lhůtě
- zákaz plnění vysloví orgán dohledu (ÚOHS)

17

MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČESKÉ REPUBLIKY

VZTAH ZVZ A KZ (a PPP)

PPP		
Koncesní smlouvy	Kvazi-koncese	Veřejné zakázky
<i>zákon o koncesních smlouvách</i>	<i>§ 156 zákona o zadávání veřejných zakázek</i>	<i>zákon o zadávání veřejných zakázek</i>

18

MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČESKÉ REPUBLIKY

VZTAH ZVZ A KZ (a PPP)

Kategorie	Číslo
ZVZ	7163
§ 156 ZVZ	4
KZ	2

19

MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČESKÉ REPUBLIKY

VZTAH ZVZ A KZ (a PPP)

problematika KZ

- nedořešenost institutu koncese a koncesního vztahu
- definiční nedostatečnost
- nesystémovost tzv. kvazikoncese
- riziko právní nejistoty
- absence zásad analogických k ZVZ

20

MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČESKÉ REPUBLIKY

APLIKOVATELNOST KZ

- nízké povědomí zadavatelů
- neznalost zákona, obavy z možných důsledků špatně zadaných koncesí
- zavedená zkušenost se ZVZ
- řada vztahů uzavírána jako pronájmy či smlouvy o poskytnutí služby

21

MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČESKÉ REPUBLIKY

VZTAH ZVZ A KZ (a PPP)

legislativní řešení

- definice koncese, koncesního vztahu
- vypuštění konceptu kvazikoncese
- nastavení autonomního koncesního řízení
- pravidla pro využití potenciálu soukromého subjektu

22

MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČESKÉ REPUBLIKY

NOVELA KZ

- veřejná koncesní zakázka: plnění zadavatele spočívá v poskytnutí koncese (oprávnění) a platby
- členění veřejných koncesních zakázek na nadlimitní, podlimitní a veřejné koncesní zakázky malého rozsahu
- koncesní studie
- koncesní zpráva

23

MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČESKÉ REPUBLIKY

NOVELA KZ

autonomní koncesní řízení

- bez jednání o nabídkách
- s jednáním jednání o nabídkách
- koncesní řízení bez uveřejnění
- koncesní dialog

24

MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČESKÉ REPUBLIKY

NOVELA KZ

- zkrácení lhůt
- analogická zjednodušení se ZVZ (kvalifikace)
- dohled ÚOHS
- rozpočtový dozor MF

25

MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČESKÉ REPUBLIKY

NOVELA KZ

koncesní smlouva - povinné náležitosti

- určení předmětu veřejné koncesní zakázky
- určení koncese
- výše a splatnost všech plateb nebo způsob určení výše a splatnosti všech plateb,
- vymezení právních vztahů smluvních stran k majetku

26

MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČESKÉ REPUBLIKY

NOVELA KZ

koncesní smlouva – další náležitosti

- důvody pro předčasné ukončení koncesní smlouvy
- závazek koncesionáře uzavřít pojistnou smlouvu
- sankce pro případ nedodržení smluvních podmínek
- předkupní právo zadavatele k majetku
- vymezení zajištění náhradního způsobu plnění předmětu
- možnost zadavatele nahlédnout do všech účetních podkladů koncesionáře
- ručení zadavatele uživatelům služby za škody způsobené koncesionářem
- rozdělení rizik spojených s braním užitků
- max. na dobu 30 let.

27

MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČESKÉ REPUBLIKY

PRÁVNÍ PROSTŘEDÍ NAKLÁDÁNÍ S VEŘEJNÝMI ROSTŘEDKY

Mgr. Mgr. Vlastimil Fidler (vlastimil.fidler@mnr.cz)

28

Možnosti a meze ÚOHS při dohledu nad veřejnými zakázkami

JUDr. Robert KRČ

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže

TRANSPARENCY
INTERNATIONAL

Česká
republika

Možnosti a meze ÚHOS při dohledu nad veřejnými zakázkami

JUDr. Robert Krč
 Úřad pro ochranu hospodářské soutěže

*seminář Kvalita a integrita veřejných zakázek
 pořádaný Transparency International*

© Robert Krč, 2009 Všechna práva vyhrazena 1

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže

- je ústředním orgánem státní správy se sídlem v Brně
- v čele Úřadu je předseda, kterého jmenuje na návrh vlády prezident republiky
 - funkční období předsedy je šestileté a nikdo nemůže být jmenován na více jak dvě funkční období
 - předseda Úřadu nesmí být členem žádné politické strany nebo politického hnutí

© Robert Krč, 2009 Všechna práva vyhrazena 2

Působnost Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže

- veřejné zakázky a koncese
- hospodářská soutěž
- veřejná podpora

© Robert Krč, 2009 Všechna práva vyhrazena 3

Přezkum veřejných zakázek a koncesí – základní legislativa

- Dohoda o vládních zakázkách
- Přezkumné směrnice
 - pro veřejné zadavatele
 - pro sektorové zadavatele
 - + novelizující směrnice 66/2007
- Zákon o veřejných zakázkách č. 137/2006 Sb.
- Zákon o koncesním řízení a koncesních smlouvách č. 139/2006 Sb.

© Robert Krč, 2009 Všechna práva vyhrazena 4

Přezkum ÚOHS

- ÚOHS vykonává dohled nad dodržováním zákona o veřejných zakázkách, při kterém přezkoumává zákonnost úkonů zadavatele s cílem zajistit zachování zásad transparentnosti, nediskriminace a stejného zacházení.

© Robert Krč, 2009 Všechna práva vyhrazena 5

Přezkum ÚOHS

- ÚOHS se však nezabývá vhodností nebo účelností zvoleného způsobu zadání veřejné zakázky (rozsudek Vrchního soudu v Olomouci sp. zn. 2A7/2000 ze dne 7.9.2000)
ÚOHS tedy nepřezkoumává efektivitu zadávání veřejných zakázek (působnost Nejvyššího kontrolního úřadu)

© Robert Krč, 2009 Všechna práva vyhrazena 6

Přezkum ÚOHS

- ÚOHS nepřezkoumává ani korupci - působnost Policie ČR – např. pletichy při veřejné soutěži, porušování závazných pravidel hospodářského styku
 - dle nového trestního zákoníku účinného od 1.1.2010 např.
 - sjednání výhody při zadání veřejné zakázky,
 - pletichy při zadání veřejné zakázky
 - porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže)

© Robert Krč, 2009 Všechna práva vyhrazena 7

Rozsah přezkumu

- Rozsudek Evropského soudního dvora C-26/03 Stadt Halle
povinnost přezkumu se vztahuje rovněž na rozhodnutí učiněná mimo formální postup při zadání zakázky a před formálním vyhlášením zakázky, zejména na rozhodnutí o určení, zda určitá zakázka je v osobní a věcné působnosti zadávací směrnice

© Robert Krč, 2009 Všechna práva vyhrazena 8

Zahájení správního řízení

- na základě návrhu dodavatele nebo
- z vlastního podnětu (ex officio)

© Robert Krč, 2009 Všechna práva vyhrazena 9

Přezkum postupu zadavatele

- **Námítky**
 - I. podání námitek dodavatelem
 - II. vyřízení námitek zadavatelem

Rozsudek Vrchního soudu v Olomouci
sp. zn. 2A 7/96 z 12.12.1996
na zadávací řízení a na námitkové řízení
nelze ani podpůrně použít správní řád

© Robert Krč, 2009 Všechna práva vyhrazena 10

Přezkum postupu zadavatele

- **Řízení před ÚOHS**
 - podání návrhu k ÚOHS
 - rozhodnutí ÚOHS („v první instanci“)
 - podání rozkladu (odvolání) k předsedovi ÚOHS
 - rozhodnutí předsedy ÚOHS („v druhé instanci“)

Rozhodnutí ÚOHS S506/05 z 19.4.2005
podání námitek je předpokladem podání
návrhu k ÚOHS

© Robert Krč, 2009 Všechna práva vyhrazena 11

Podání námitek

Zdůvodněné námítky může podat zadavatel kterýkoliv dodavatel, který má nebo měl zájem na získání určité veřejné zakázky a kterému v důsledku domnělého porušení zákona úkonem zadavatele hrozí nebo vznikla újma na jeho právech.

Rozhodnutí ÚOHS S084/07 z 18.4.2007
Komora architektů není oprávněna podat námítky

Rozsudek ESD C-129/04 Espace Trianon členové sdružení bez právní subjektivity nemohou napadnout veřejnou zakázku jednotlivě

© Robert Krč, 2009 Všechna práva vyhrazena 12

Podání námitek

- Subjektivní lhůta: 15 dnů
náležitosti námitek – uvedení okamžiku, kdy se zadavatel o domnělém porušení dozvěděl

Rozhodnutí ÚOHS S104/07 z
14.6.2007

- nerozhoduje okamžik, kdy se měl možnost s námitkami seznámit, ale kdy se seznámil

- Objektivní lhůta do 15 dnů od doručení rozhodnutí o výběru nejvhodnější nabídky nebo vyloučení uchazeče

© Robert Krč, 2009 Všechna práva vyhrazena 13

Podání námitek

- Forma: písemně
- Obsah
 - kdo podává
 - proti kterému úkonu zadavatele
 - v čem spatřuje porušení zákona
 - jaká újma hrozí nebo vznikla
 - čeho se domáhá

© Robert Krč, 2009 Všechna práva vyhrazena 14

Přezkoumání námitek

- Zadavatel: do 10 odeslat písemné odůvodněné rozhodnutí
- Zákaz uzavřít smlouvu
 - do konce lhůty pro **námítky**; pokud podány
 - do konce lhůty pro podání **návrhu** k ÚOHS; pokud podán:
 - do 45 dnů od doručení **námitek**
 - během řízení ÚOHS je možné **předběžné opatření**

© Robert Krč, 2009 Všechna práva vyhrazena 15

Návrh k ÚOHS

- Lhůta: do 10 dnů od doručení rozhodnutí zadavatele
- Forma: písemně (v kopii zadavateli)
- Obsah: obdobně jako u námitek
- Bez správního poplatku
- Stanovisko zadavatele: do 7 dnů od obdržení návrhu

© Robert Krč, 2009 Všechna práva vyhrazena 16

Návrh k ÚOHS

- Kauce: 1 % nabídkové ceny (50 tis. – 2 mil.); vrací se s úrokem

Rozsudek Krajského soudu v Brně
sp. zn. 62 Ca 18/2006 ze dne 27.9.2006
nesložení kauce v termínu je odstranitelná vada

Rozhodnutí S98/2005 z 15.7.2005
plnění veřejné zakázky na 6 let, ale uchazeč
složil kauci odpovídající 1 roku plnění

© Robert Krč, 2009

Všechna práva vyhrazena

17

Řízení před ÚOHS

- Předběžná opatření
 - Zákaz uzavřít smlouvu
 - Pozastavení zadávacího řízení
- Zastavení řízení
 - Vadný návrh
 - Nezjištěno porušení zákona
 - Porušení podstatně neovlivnilo / nemohlo ovlivnit výběr

© Robert Krč, 2009

Všechna práva vyhrazena

18

Řízení před ÚOHS

- Nápravné opatření při
 - porušení zákona a
 - podstatné ovlivnění výběru nejvhodnější nabídky a

Rozsudek Krajského soudu v Brně 62 Ca 21/2006-195 z 7.2.2007

ÚOHS se ve svém rozhodnutí musí zabývat, zda porušení zákona zadavatelem mohlo ovlivnit hodnocení nabídek a přitom šlo o ovlivnění podstatné

- neuzavřena smlouva

© Robert Krč, 2009

Všechna práva vyhrazena

19

Řízení před ÚOHS

- Formy nápravného opatření
 - zrušení zadání celé veřejné zakázky nebo
 - úkonu zadavatele např.
 - zrušení rozhodnutí o výběru nejvhodnější nabídky
 - zrušení rozhodnutí o vyloučení uchazeče

Rozsudek Krajského soudu v Brně
sp. zn. 31 Ca 188/2005 z
12.6.2007 adekvátní zvolené
opatření k nápravě

© Robert Krč, 2009

Všechna práva vyhrazena

20

Postup ÚOHS - judikatura

- Rozsudek Krajského soudu v Brně
 - sp. zn. 31 Ca 22/2005 z 15.12.2006
 - přezkum hodnocení –
 - rámec zákona
 - pravidla logického usuzování
 - zda premisy takového úsudku bylo dosaženo řádným procesním postupem

© Robert Krč, 2009 Všechna práva vyhrazena 21

Postup ÚOHS - judikatura

- Rozsudek Krajského soudu v Brně
 - sp.zn. 31 Ca 101/2004 z 26.9.2005
 - rozpor mezi stanoviskem a rozhodnutím
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu
 - sp. zn. 2 A 16/2002 z 17.9.2004
 - princip plné apelace
- Rozsudek Vrchního soudu v Olomouci
 - sp. zn. 2A/99 z 24.6.1999
 - více důvodů k vyloučení

© Robert Krč, 2009 Všechna práva vyhrazena 22

Přezkum – judikatura

- Rozhodnutí S133/2007 z 29.6.2007
 - ÚOHS nepřezkoumává soutěž o návrh
- Rozhodnutí S288/2008
 - ÚOHS nepřezkoumává zakázky malého rozsahu

© Robert Krč, 2009 Všechna práva vyhrazena 23

Přezkum – judikatura

- Rozhodnutí ÚOHS sp. zn. S 150/2007 ze dne 22.6.2007 - podlimitní veřejná zakázka zadávaná sektorovým zadavatelem v oblasti vodního hospodářství, který zároveň splňuje definici veřejného zadavatele
 - vychází z rozsudků ESD Strabag C-462/03 a ESD Ing. Aigner

© Robert Krč, 2009 Všechna práva vyhrazena 24

Zpráva o posouzení a hodnocení nabídek

- Rozsudek Nejvyššího správního soudu
 - sp. zn. 5 Afs 6/2007 z 21.6.2007
 - u nekvantifikovatelných kritérií je nutné slovně zdůvodnit počet přidělených bodů

© Robert Krč, 2009

Všechna práva vyhrazena

25

Zrušení veřejné zakázky

- Rozsudek ESD Hospital Ingenieure Krankenhaustechnik C-92/00 z 18.6.2002
 - zrušení zakázky musí být přístupné přezkumnému řízení
- Rozhodnutí S 130/2005 z 30.9.2005
 - zrušení rozhodnutí zadavatele o zrušení veřejné zakázky

© Robert Krč, 2009

Všechna práva vyhrazena

26

Zrušení veřejné zakázky

- Rozhodnutí ÚOHS S183/2007
 - výjimka pro jednacím řízení bez uveřejnění, zjednodušením podlimitní řízení nebo řízení na základě rámcové smlouvy

© Robert Krč, 2009

Všechna práva vyhrazena

27

Správní delikty - zadavatel

- Porušení zákona + podstatné ovlivnění + uzavřena smlouva
 - Pokuta: 5 % ceny zakázky / 10 mil. Kč
- Neoprávněné zrušení zadávacího řízení
Nepořízení / neuchovávání dokumentace
Porušení uveřejňovací povinnosti
pokuta: až 10 mil. Kč

© Robert Krč, 2009

Všechna práva vyhrazena

28

Řízení ex offa - judikatura

- Rozsudek Krajského soudu v Brně
 - sp. zn. 62 Ca 13/2006
 - ÚOHS nemusí ukazovat podnět
- Usnesení Ústavního soudu
 - sp. zn. ÚS 586/02 z 8.10.2002
 - není právní nárok na zahájení ex offa
- Rozsudek Vrchního soudu v Olomouci
 - sp. zn. 2A/9 2001
 - zákaz litispence

© Robert Krč, 2009 Všechna práva vyhrazena 29

Správní uvážení

- Rozsudek Vrchního soudu v Olomouci sp. zn. 2 A 5/2002 – princip proporcionality
- Rozsudek KS v Brně sp. zn. 31 Ca 83/2005 ze dne 31.8.2006 – konkrétní stanovení výše sankce je diskrečním oprávněním ÚOHS, za předpokladu, že při stanovení sankce postupuje v souladu se zákonem

© Robert Krč, 2009 Všechna práva vyhrazena 30

Správní uvážení

- Rozsudek NSS sp. zn. 6 A 126/2002 principy trestání za trestné činy i za správní delikty jsou nedělitelné

© Robert Krč, 2009 Všechna práva vyhrazena 31

Opravné prostředky

- Rozklad k předsedovi ÚOHS (15 dní)
- Správní žaloba ke KS Brno (2 měsíce)
- Kasační stížnost k NSS (2 týdny)
- Ústavní soud (60 dnů)

© Robert Krč, 2009 Všechna práva vyhrazena 32

Soudní přezkum - judikatura

- Rozsudek Vrchního soudu v Olomouci
 - sp. zn. 2A 1/98 z 6.2.1998
 - soud nepřezkoumává rozhodnutí procesní povahy

© Robert Krč, 2009 Všechna práva vyhrazena 33

Evropský soudní dvůr

- předběžná otázka
- žaloba Evropské komise na členský stát
- rozhodování o veřejných zakázkách zadávaných institucemi EU

© Robert Krč, 2009 Všechna práva vyhrazena 34

Evropský soudní dvůr

- předběžná otázka
- žaloba Evropské komise na členský stát
- rozhodování o veřejných zakázkách zadávaných institucemi EU

© Robert Krč, 2009 Všechna práva vyhrazena 35

Připravovaná novelizace zákona

o veřejných zakázkách v oblasti přezkumného řízení

© Robert Krč, 2009 Všechna práva vyhrazena 36

Důvody novelizace v oblasti přezkumného řízení

- Implementace nové přezkumné směrnice 2007/66
- Vylepšení zákona na základě dosavadních zkušeností s přezkumným řízením

© Robert Krč, 2009 Všechna práva vyhrazena 37

Nová přezkumná směrnice 2007/66

- Hlavní změnou je zavedení neúčinnosti smluv na realizaci veřejných zakázek
- Členské státy musí implementovat do svých právní řádů do konce roku 2009

© Robert Krč, 2009 Všechna práva vyhrazena 38

Neúčinnost

Hlavním důvodem pro zavedení principu neúčinnosti je boj proti nelegálně zadáním zakázkách zcela mimo evropské zadávací směrnice.

V rozsudku Stadt Halle C-26/06 Evropský soudní dvůr vyslovil, že přímé neoprávněné zadávání veřejných zakázek je nejhorším porušením práva v oblasti veřejných zakázek.

© Robert Krč, 2009 Všechna práva vyhrazena 39

Základní rozsah neúčinnosti

- neoprávněné zadání veřejné zakázky bez předchozího zveřejnění v Úředním věstníku EU
- porušení odkladu uzavření smlouvy, pokud toto porušení zbavilo uchazeče možnosti použít přezkumu a zároveň došlo k takovému porušení zadávací směrnice, které ovlivnilo možnost uchazeče získat VZ

© Robert Krč, 2009 Všechna práva vyhrazena 40

Účinky neúčinnosti

Účinky neúčinnosti stanoví právní řád členského státu, a to:

- ex tunc nebo
- ex nunc + uložení pokuty nebo zkrácení doby trvání zakázky

© Robert Krč, 2009 Všechna práva vyhrazena 41

Rozhodnutí o neúčinnosti

Rozhodnutí o neúčinnosti není automatické, neúčinnost musí vyslovit přezkumný orgán !

Přezkumný orgán může dojít k závěru, že je nutno zachovat účinky smlouvy v případě naléhavého důvodu souvisejícího s veřejným zájmem

© Robert Krč, 2009 Všechna práva vyhrazena 42

Zadavatel se předchozím dobrovolným oznámením může vyhnout neúčinnosti

Předchozí dobrovolné oznámení vyjadřuje úmysl uzavřít smlouvu, přičemž smlouva může být uzavřena až po deseti dnech po uveřejnění tohoto oznámení

© Robert Krč, 2009 Všechna práva vyhrazena 43

Obsah dobrovolného oznámením před uzavřením smlouvy

Oznámení musí obsahovat :

- název a kontaktní informace zadavatele,
- popis předmětu smlouvy,
- odůvodnění rozhodnutí zadavatele zadat zakázku bez předchozího zveřejnění oznámení o zadání v Úředním věstníku Evropské unie,
- název a kontaktní informace dodavatele, jemuž je zakázka zadána
- případně jakékoliv další informace, jež jsou zadavatelem považovány za důležité

© Robert Krč, 2009 Všechna práva vyhrazena 44

Návrh novelizace zavádí

nové oprávnění ÚOHS
zákaz plnění ze smlouvy
 uzavřené na realizaci veřejné zakázky
 (viz §118 odst. 3)

© Robert Krč, 2009 Všechna práva vyhrazena 45

Zákaz plnění smlouvy lze uložit při

- Neoprávněném uzavření smlouvy bez uveřejnění oznámení o zahájení zadávacího řízení
viz § 118 odst. 3 písm. a)
- Nedodržení zákazu uzavření smlouvy a současně postup zadavatele ovlivnil nebo mohl ovlivnit výběr nejvhodnější nabídky
viz § 118 odst. 3 písm. b)

© Robert Krč, 2009 Všechna práva vyhrazena 46

Použitá literatura:

Krč, Marek, Petr: Zákon o veřejných zakázkách a koncesní zákon s komentářem, 2. posádně přepracované a doplněné vydání, LINDE, Praha, 2008

dotazy ? ☺

Děkuji za pozornost !

robert.krč@compet.cz

© Robert Krč, 2009 Všechna práva vyhrazena 47

Korupční rizika spojená s veřejnými zakázkami

Mgr. David ONDRÁČKA

Ředitel Transparency International – Česká republika, o.p.s.

TRANSPARENCY
INTERNATIONAL

Česká
republika

KONTROLA PROCESU VEŘEJNÉ ZAKÁZKY A KORUPCE

David Ondráčka, ředitel
Transparency International – Česká republika, o.p.s.

Příčiny a náklady korupce

- Základní příčinou korupce je lidská hrabivost, v kombinaci s nedostatečnou kontrolou u zadavatelů či v systému zadávání veřejných zakázek
- Celosvětově korupční jednání vysává obrovský objem prostředků. V roce 2005 tento objem podle odhadu OECD Procurement Systems Capacity Development Initiative přesáhl 3 triliony USD
 - Smluvní ceny a náklady ve veřejném sektoru jsou o 20-30 % vyšší než v soukromém
 - Kvalita je nižší než uvedená ve specifikacích, což snižuje výkony a zvyšuje náklady na údržbu
 - Projekty přinášejí užitek se zpožděním nebo vůbec ne

Situace v ČR

Veřejné zakázky v ČR nefungují ideálně – shodují se zadavatelé, dodavatelé, odborníci i veřejnost
Časté změny zákonů nemění to podstatné a nejsou schopny zajistit hlavní cíl a smysl: maximálně efektivní plnění veřejných služeb za udržení elementárního rovného přístupu k soukromým subjektům

Výzkumy TIC:
Odhad ročních ztrát kvůli neefektivitě a neprůhlednosti – 32 mld. Kč (z roku 2005)

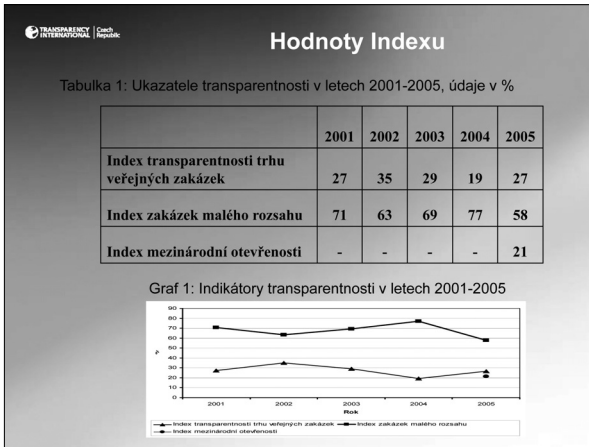
Index transparentnosti trhu veřejných zakázek:
přes otevřenou soutěž – méně než 1/3 zakázek
zakázek malého rozsahu – více než polovina zakázek
roste objem zakázek přes jednací řízení bez uveřejnění

Monitoring zakázek tzv. obecních firem

TIC - Index transparentnosti trhu VZ

- *Předpoklad:* čím větší část trhu veřejných zakázek prochází přes otevřená řízení, tím vyšší efektivita a nižší možnost korupce. Transparentnost musí vést k vyšší efektivitě a úsporám
- *Realita:*
 1. Veřejné zakázky jsou zadávány přes otevřené tendry pouze ve třetině případů (v roce 2005 – 27%, v roce 2004 – 19%)
 2. Většina veřejných prostředků (v roce 2005 - 58%, v roce 2004 - 77%) byla zadána v režimu tzv. zakázek malého rozsahu, kde nejsou zákonem definovány žádné procedurální náležitosti a zadávají se bez soutěže z volné ruky
 3. Z celkového trhu veřejných zakázek tvořily nadlimitní zakázky v ČR 21% (v EU je tento poměr vyšší - 28%)

- Definice korupce**
- Definice korupce podle TI: „zneužití svěřených pravomocí k zajištění osobního prospěchu“
 - Většina systémů považuje za korupci následující typy jednání:
 - ✓ Uplácení (nabízení/poskytování/přijímání úplatků)
 - ✓ Zprostředkující platby (stejná podstata jako úplatky, ale jedná se o menší částky a cílem je urychlit průběh určité transakce)
 - ✓ Koluze (tajné dohody mezi uchazeči, jejichž cílem je obejít pravidla zakázky; může a nemusí do nich být zapojen zadavatel)
 - ✓ Podvody (záměrné uvedení lživých nebo zavádějících údajů v zadávací dokumentaci nebo jiných dokumentech s cílem zajistit si právo účastnit se soutěže)
 - ✓ Zpronevěra (zneužití finančních prostředků či jiných aktiv k nelegálním účelům)
 - ✓ Krádež (zcižení majetku jiných subjektů k použití k nelegálním účelům)
 - ✓ Nátlak (přinucení jiných subjektů k porušení pravidel; s použitím násilí nebo pod pohrůzkou násilí)

Odhad ztrát u veřejných zakázek v ČR

Cíl: sečíst objem peněz nadbytečně vynakládaných u veřejných zakázek kvůli neefektivitě a nehospodárnosti (korupci)

Metodologie:

- rozdělení na centrální a obecní úroveň
- komplikovaný sběr informací – neochota je poskytovat
- zdroje dat: NKÚ; Ministerstvo financí, obce
- obce - zajišťování určitých typů komunálních služeb (odvoz komunálního odpadu, údržba komunikací, provoz čističek, veřejného osvětlení, hřbitova, atd.) u více než 80 obcí
- při použití soutěže náklady na osobu při zajišťování veřejných služeb nižší (průměrné ztráty 15 % na centrální a 14% na komunální úrovni)

Výsledek celkem: 32.4 miliard Kč za rok 2004

- VNĚJŠÍ PROJEVY KORUPCE**
- Porušování zákona o veřejných zakázek
 - Dodržování zákona, ale jeho využívání způsobem, který není zdůvodněný, zdůvodnitelný, diskriminační, případně nehospodárný
 - Indikátory (červené vlajčky) – přímé důkazy jen výjimečně

CYKLUS VEŘEJNÉ ZAKÁZKY - RIZIKA

1. fáze: Definování potřeb
2. fáze: Příprava zadávací dokumentace
3. fáze: Hodnocení nabídek a výběr dodavatele
4. fáze: Realizace zakázky
5. fáze: Kontrola a hodnocení zakázky

DEFINOVÁNÍ POTŘEB

- NEDOSTATEČNÉ PLÁNOVÁNÍ
- NEPOTŘEBNOST
- EKONOMICKÁ NEVÝHODNOST a NEDOSTATEK EFEKTIVNOSTI

PŘÍPRAVA ZADÁVACÍ DOKUMENTACE

- OBCHÁZENÍ ZÁKONA O VEŘEJNÝCH ZAKÁZKÁCH
- VOLBA ZADÁVACÍHO ŘÍZENÍ
- DISKRIMINAČNÍ VÝBĚR KRITÉRIÍ
- ZBYTEČNÁ SLOŽITOST
- ZAKÁZKY MALÉHO ROZSAHU

HODNOCENÍ NABÍDEK A VÝBĚR DODAVATELE

- NEODŮVODNĚNÝ VÝBĚR/POLITICKÉ ZÁSAHY
- HODNOTÍCÍ KRITÉRIA UMOŽŇUJÍCÍ VYSOKOU MÍRU DISKRECE
- NEDOSTATEČNÁ INFORMOVANOST A OTÁZKA VÝZVY K DOPLNĚNÍ
- OSOBNÍ VAZBY
- AKCEPTOVÁNÍ NABÍDEK FIREM ZAPLETENÝCH DO KORUPČNÍCH PRAKTIK

REALIZACE ZAKÁZKY

- ZMĚNA CHARAKTERU SLUŽBY/ZBOŽÍ
- NIŽŠÍ KVALITA
- DODATEČNÉ NÁKLADY/VÍCEPRÁCE
- PODVODNÁ FAKTURACE
- ZMĚNY TAK PODSTATNÉ, ŽE MĚNÍ CELOU PŘEDCHOZÍ FÁZI VÝBĚRU DODAVATELE V NEDŮLEŽITOU
- NEVYMÁHÁNÍ SMLUVNÍCH POKUT

KONTROLA A HODNOCENÍ ZAKÁZKY

- NEEEXISTENCE KONTROLY
- PODJATOST
- NEDBALOST
- REGRESNÍ ODPOVĚDNOST CHYBÍ

Východiska a metodologie

- Dřívější reformy měly omezený rozsah
 - Zlepšení zákonů upravujících veřejné zakázky
 - Vytvoření silného ústředního orgánu
 - Vytvoření krátkých školicích programů
- Ale jedna věc je zřejmá: částečná opatření mají jen malý efekt
- Lepší je širší přístup, zaměřený na:
 - celý legislativní a regulační rámec
 - všechny instituce, které v procesu VZ hrají klíčovou roli
 - systém řízení příslušných institucí
 - kvalifikaci a profesionalitu jejich zaměstnanců

Východiska a metodologie

- Existuje několik metodologií používajících podobný přístup
- Materiál OECD z roku 2005: OECD Good Practice Paper on Benchmarking, Monitoring and Evaluation of National Procurement Systems
- Tento materiál předpokládá, že všechny systémy jsou založeny na 4 pilířích:
 - I. Legislativní a regulační rámec
 - II. Institucionální rámec a kapacita řízení
 - III. Proces veřejných zakázek a postupy na daném trhu
 - IV. Integrita systému veřejných zakázek
- Bodovací kritéria OECD definují správné postupy ve všech aspektech kvalitního systému veřejných zakázek

 Východiska a metodologie

- Systémy veřejných zakázek jsou komplexní a dynamické. Reformy by měly:
 - Začínat SWOT analýzou hlavních zainteresovaných subjektů
 - Končit vytvořením seznamu reforem, které mají nejvyšší prioritu a jsou cíleny na klíčová slabá místa
 - Být pečlivě připraveny a flexibilně řízeny
- Zásadní význam mají dobré monitorovací a hodnotící mechanismy sledující výkonnost systému veřejných zakázek
- Problematika korupce a etiky je obsažena v Pilíři IV a je jí věnována velká pozornost i jinde

 Přístup EU k veřejným zakázkám

- Primárním cílem při založení EU bylo odstranit obchodní bariéry mezi členskými státy
- Římská smlouva (1957) stanovila tento cíl a určité související principy, které EK a Evropský soudní dvůr (ESD) v současné době rozšiřují také na oblast veřejných zakázek
- Postupně, na základě jednotlivých případů, se dochází k rozhodnutím, jak by se tyto principy měly aplikovat a jak je definovat
- Nové členské státy by měly věnovat pozornost příslušným směrnicím a sledovat judikaturu ESD, aby se vyhnuly chybám při využívání evropských fondů

 Jak jsou využívány evropské fondy a jaká pravidla platí

- Existují 4 různé kanály, jimiž proudí evropské fondy; a pravidla upravující veřejné zakázky:
 - Centralizované přímé řízení: *platí směrnice EU*
 - Centralizované nepřímé řízení: *platí směrnice EU*
 - Společné řízení: *o pravidlech se jedná*
 - Sdílené řízení: *platí pravidla členských států*
- 80 % evropských fondů prochází přes 4. kanál
- Dilema: jak zajistit, aby pravidla/postupy odpovídaly současným standardům EU

 Zásady EU pro veřejné zakázky

- Smlouva zakazuje diskriminační opatření a nekalé typy jednání, protože obojí představuje překážku pro dosažení základního cíle: vytvořit společný trh
- Obdobně smlouva stanoví určité základní svobody a principy, které ESD a EK ve stále větší míře rozšiřují také na oblast veřejných zakázek. Jedná se o tyto principy:
 - *Nediskriminace a rovné zacházení*
 - *Transparentnost*
 - *Proporcionálnita*
 - *Vzájemné uznávání*

 Zásady EU pro veřejné zakázky

- **Nediskriminace a rovné zacházení**
 - Zadavatel nesmí diskriminovat a nesmí k potenciálním uchazečům přistupovat rozdílně z „neoprávněných“ důvodů, např. na základě jejich národnosti
 - Žádné kontakty s uchazeči v průběhu procesu veřejné zakázky. Všichni potenciální uchazeči dostávají stejné informace. Větší zakázky mají širší publicitu
 - Použití objektivních, nestranných a spravedlivých výběrových postupů a podmínek soutěže
 - Žádná omezení počtu žadatelů, s výjimkou uplatnění objektivních kritérií nebo užšího výběru na základě kvalifikace
- **Transparentnost**
 - Zaměření na míru zajištěného zveřejňování
 - Vyžadování zveřejnění oznámení před začátkem výběrového řízení pro podporu soutěživosti, po rozhodnutí o vítězi zveřejnění informací objasňujících volbu vítěze
 - Vzory oznámení stále k dispozici na webové stránce EK

 Zásady EU pro veřejné zakázky (3)

- **Vzájemné uznávání**
 - Nelze vyžadovat, aby uchazeč vyhovoval výhradně národním standardům, registračním požadavkům atd. Nutnost akceptovat ekvivalenty z jiných členských států
 - Šlo by o porušení svobody poskytovat služby v rámci celé EU
- **Proporcionalita**
 - Kroky činěné zadavateli musí být vhodné, nezbytné a přiměřené dané zakázce
 - To znamená využívání otevřených a soutěžních metod, protože takové metody přitahují hodnotnější nabídky a zajišťují, že se veřejné prostředky vynakládají moudře a účelně

 Další procedurální požadavky EU v oblasti VZ (1)

- Pokud se jedná o sdílené řízení (shared management), EK umožňuje používat systémy členských států, ale trvá na dodržování následujících 7 procedurálních požadavků:
 1. Oznámení o konání soutěže v Úředním věstníku (EC *Official Journal*)
 2. Přidělování zakázek na základě soutěžních postupů
 3. Výběr uchazečů do jakkoli omezeného výběrového řízení prostřednictvím zveřejnění oznámení, které zve k účasti zájemce splňující objektivní kritéria
 4. Přidělování zakázek nabídce s nejnižší cenou nebo ekonomicky nejvýhodnější nabídce, na základě kritérií souvisejících s předmětem zakázky a na základě předem zveřejněných měřítek

 Další procedurální požadavky EU v oblasti VZ (2)

5. Uchazečům jsou poskytnuty určité minimální časové lhůty pro každou fázi výběrového řízení
6. Používání specifikací odvolávajících se na výkonové/funkční požadavky nebo na národní standardy, které vycházejí z evropských standardů, na evropské standardy nebo na mezinárodní standardy
7. Zveřejnění (v Úředním věstníku - *Official Journal*) informace o ukončení výběrového řízení nebo podrobnosti týkajících se rozhodnutí o výběru vítěze; na vyžádání poskytnutí zdůvodnění klíčových rozhodnutí

 Případy porušení: „infringement“ nebo „irregularity“ (1)

- Je důležité rozlišovat mezi “infringements” & “irregularities”
- *Infringement* = porušení pravidel EK pro oblast VZ členským státem
 - Příklady: nedodržení požadavků na zveřejnění oznámení, nepatřičné použití omezené/nesoutěžní metody výběru aj.
 - Postup: příslušný GR (DG MARKT) požádá členský stát o vysvětlení, pokud je odpověď nejasná, zahájí projednávání daného porušení
- Irregularity* = porušení pravidel EK pro oblast VZ nebo pro jinou oblast uchazečem nebo zadavatelem
 - Příklady: uplácení, koluze/kartely, zkreslené údaje ve specifikacích, únik důvěrných informací ve prospěch preferovaných uchazečů, přijetí nabídek po termínu aj.
 - Postup: (i) OLAF přezkoumá informace, provede šetření (pokud je k tomu zmocněn) a připraví závěrečnou zprávu doporučující, jaká opatření by měla být přijata. (ii) členský stát učiní příslušné právní kroky směřující k navrácení prostředků subjektem, který se dopustil porušení

 Případy porušení: „infringement“ nebo „irregularity“ (2)

- Jaká opatření by měly členské státy přijmout, aby maximálně omezily riziko, že dojde k těmto případům porušení?
 - Přehodnotit své interní znalosti a kapacity v oblasti pravidel EK pro veřejné zakázky a snažit se je lépe využívat (Vytvořit poradenské místo pro zadavatele?)
 - Vyškolit zadavatele v problematice směrnic EK a ve využívání varovných ukazatelů (Fraud Indicators), které sestavili DG REGIO & OLAF, a dalších protikorupčních nástrojů

Děkuji za pozornost

David Ondráčka
ondracka@transparency.cz

Kvalita a integrita veřejných zakázek a PPP projektů – slovenský přístup

Ing. Emília SIČÁKOVÁ-BEBLAVÁ, PhD.

Prezidentka Transparency International – Slovenská republika

TRANSPARENCY
INTERNATIONAL

Česká
republika

PROTIKORUPČNÉ MINIMUM VO VEREJNOM OBSTARÁVANÍ

Jiří Vlach
Emília Sičáková-Beblavá

Protikorupčné opatrenia

- Protikorupčné opatrenia (PO):
 - všeobecné opatrenia
 - protikorupčné opatrenia viazané na postupové kroky procesu

Protikorupčné opatrenia

- **Všeobecné odporúčania:**
 - ⇒ **Dobre a správne obstarávať**
 - ⇒ **Zverejňovať informácie**

Dobre obstarávať

- **DODRŽOVAŤ PRINCÍPY
OBSTARÁVANIA A USTANOVENIA
ZÁKONA**
 - ⇒ **Používať súťažné postupy**
 - ⇒ **Kvalitné súťažné podklady** (predmet obstarávania, podmienky účasti, kritériá)
 - ⇒ **Korektný výber víťaza** (vyhodnotenie ponúk, nediskriminácia, riešenie konfliktu záujmov)
 - ⇒ **Zmluva bez dodatkov**

Transparentne obstarávať

- Zverejňovanie čo najväčšieho rozsahu informácií (dokladov)
 - Všeobecné a spoločné informácie (smernica, plán, audit, ročná správa, etický kódex, politika riešenia konfliktu záujmov)
- ⇒ Informácie k jednotlivým prípadom
- Oznámenie o vyhlásení obstarávania
 - Súťažné podklady
 - Oznámenia o vylúčení
 - Správa o vyhodnotení ponúk
 - Žiadosti o nápravu a námietky
 - Oznámenie o výsledku obstarávania
 - Zmluva a dodatky k zmluve

I. VŠEOBECNÉ PROTİKORUPČNÉ OPATRENIA

- všeobecné PO sa nespájajú s jednotlivými postupovými krokmi procesu VO
- viažu sa k organizácii obstarávateľa alebo dodávateľa (záujemcu alebo uchádzača)
- sú to opatrenia v organizácii verejného obstarávateľa, ktoré majú *všeobecnú platnosť* pre všetky prípady VO (napr. audit ex-ante, audit ex-post)

I. VŠEOBECNÉ PROTİKORUPČNÉ OPATRENIA

Verejný obstarávateľ aj dodávateľ	Úrad pre verejné obstarávanie	Verejný obstarávateľ
1. Etický kódex	4. Zoznam osôb odborných spôsobilých na verejné obstarávanie	6. Audit ex - ante
2. Organizácia verejného obstarávania	5. Zoznam spôsobilých podnikateľov a zoznam vyškolených	7. Plán obstarávania
3. Kvalifikácia pracovníkov		8. "Integrity pact" obstarávateľa

1. Etický kódex verejného obstarávania

- hierarchia etických kódexov
- pri obstarávaní: *politické vedenie* (šéf úradu a ním menovaní zástupcovia – prednosta, vedúci úradu a pod.)
 - definuje potreby organizácie aj vo forme potreby nákupu konkrétnych tovarov, služieb a prác na konkrétne časové obdobie
 - menovanie členov hodnotiacej komisie

1. Etický kódex verejného obstarávania

- **Etický kódex (EK)**
 - určenie požadovaného správania sa decízorov v procese VO
 - dostatočne jasný
 - jasná politika riešenia konfliktu záujmov
 - inštitút záznamov stretnutí obstarávateľa s potenciálnymi uchádzačmi, stanoveniu jasných pravidiel ich komunikácie a informovania o komunikácii
 - definovanie sťažnostných mechanizmov (postup riešenia, sankcie)
 - verejnú vyhlásenie EK
 - interné a externé zverejňovanie EK

2. Organizácia verejného obstarávania

- organizácia toku informácií a zavedenia elektronického obehu dokumentácie pri realizácii jednotlivých obstarávaní
- *elektronický informačný systém*

2. Organizácia verejného obstarávania

- Elektronické podklady pre Vestník verejného obstarávania
- Elektronická komunikácia verejného obstarávateľa a uchádzačov
- Elektronická aukcia
- **ELEKTRONICKÝ INFORMAČNÝ SYSTÉM VEREJNÉHO OBSTARÁVATEĽA**
- **Obstarávanie na internetu ⇒ dynamický nákupný systém**
⇒ *Budúcnosť verejného obstarávania*

3. Kvalifikácia pracovníkov

- dostatok informácií o:
 - postupe procesu VO
 - etike vo VO
 - právomoci a zodpovednosti vo väzbe na jednotlivé funkcie verejných obstarávateľov
 - spôsobe schvaľovania jednotlivých rozhodnutí v procese VO
 - internej aj externej kontrole procesu VO
- dôkladná znalosť odbornej časti procesu VO

4. Zoznam osôb odborne spôsobilých na VO

- vedený Úradom pre verejné obstarávanie (ÚVO)
- zverejňovaný vo *Vestníku verejného obstarávania*, na internetovej stránke ÚVO a pravidelne aktualizovaný
- spôsobilá osoba prejde povinným školením, organizovaným organizáciou akreditovanou ÚVO
- požiadala o vykonanie skúšky pred komisiou menovanou ÚVO
- po jej úspešnom vykonaní o zápis do zoznamu spôsobilých osôb

5. zoznam spôsobilých podnikateľov

- opatrenie vykonávané ÚVO
- zjednodušenie administratívnej náročnosti procesu VO
- zápis do zoznamu s platnosťou na jeden rok
- zverejňovanie zoznamu vo *Vestníku verejného obstarávania*

6. Audit ex-ante

- predchádza vlastnému procesu verejného obstarávania
- nereprezentuje jednotlivé prípady verejného obstarávania a neviaže sa ani k jednotlivým postupovým krokom procesu VO
- Funkcie:
 - vecná a iníciačná: rozhoduje o tom, čo sa má z daných verejných prostriedkov rozpočtu zabezpečiť
 - kontrolná: možnosť posúdenia účelnosti a efektívnosti vynaloženia verejných prostriedkov pre splnenie stanovených cieľov
- nositeľom pôsobnosti auditu ex-ante je jeho *zverejnenie*

7. Plán obstarávania

- je vyjadrením rozhodnutí auditu ex-ante pre oblasť VO
- určený na rozpočtový rok a viazaný na rozpočet obstarávateľa
- popisuje a zdôvodňuje efektívnosť vynaložiť prostriedky rozpočtu na obstaranie spoločensky potrebných predmetov obstarania
- zahrňuje jednotlivé významné prípady VO, skupiny prípadov VO spoločného charakteru a dopĺňa ich spoločným zostatkom drobného obstarávania do výšky rozpočtu

8. Pakt integrity

- je vyjadrením želaného korektného správania sa obstarávateľov a ich dodávateľov v celom procese VO
- osobitná zmluva (o transparentnosti a konkrétnych PO) medzi verejným obstarávateľom a uchádzačmi o jeho verejnú zákazku
- pôsobnosť zmluvy je v jej *zverejnení* (potrebné už na začiatku)

9. Informácia o podmienke uzavrieť Pakt integrity

- zverejňuje sa už v oznámení o vyhlásení súťaže a vo výzve na predloženie ponuky
- má formu a pôsobnosť *podmienky účasti* uchádzača na súťaži
- na jej základe sa záujemcovia alebo uchádzači rozhodujú o tom, či budú ochotní podpísať svoj protikorupčný záväzok
- pôsobenie tejto informácie zostáva v *morálnej oblasti*

II. OKRUH PRÍPRAVY OBSTARÁVANIA, SÚŤAŽNÝCH PODKLADOV A PONÚK

Vyhlasenie súťaže	Výzva na predloženie ponuky	Vypracovanie súťažných podkladov
9. Informácia o podmienke uzavrieť Pakt integrity	10. Jasná a jednoznačná formulácia súťažných podkladov	11. Individualizácia Paktu integrity a jeho zahrnutie do súťažných podkladov

10. Jasná a jednoznačná formulácia súťažných

- preventívne opatrenie* – s cieľom zamedziť neistote pri výklade toho, čo a ako má obsahovať ponuka predložená uchádzačom
- vypracovanie správnych súťažných podkladov je najväčšia a najdôležitejšia práca v celom procese VO
- podľa *kvality súťažných podkladov* možno posudzovať skutočnú spôsobilosť, znalosť a skúsenosti verejných obstarávateľov
- požadovaná *presnosť a jednoznačnosť* sa dotýka najmä: špecifikácie predmetu obstarávania, podmienok účasti na súťaži a kritérií na vyhodnotenie ponúk

11. Vypracovanie (individualizácia) Paktu integrity

- je súčasťou dopracovania súťažných podkladov, aby obsahovali príslušný text zmluvy o transparentnosti a PO
- vypracovanie textu zmluvy - *viacstupňový proces*.
- existencia vzorov vypracovania - platné pre väčšinu prípadov verejného obstarávania
- prispôbenie textu zmluvy verejným obstarávateľom
- individualizovaný Pakt integrity sa zahrňuje do súťažných podkladov *s jasne formulovanou požiadavkou* (aby tento uchádzačom podpísaný dokument bol riadnou povinnou súčasťou jeho ponuky)
- zahrnutím Paktu integrity do každej ponuky a riadnym podpisom tejto zmluvy sa končia PO v prípravnej fáze.

III. OKRUH VYHODNOTENIA PONÚK A UZAVRETIA ZMLUVY

Menovanie komisie	Vyhlásenie ponúk pre mesiacovú podnesenie	Vyhodnotenie ponúk	Rokovanie o zmluve a uzavretie zmluvy
12. Vyber členov hodnotiacej komisie	14. Dôvody vylúčenia uchádzačov zo súťaže a ich zverejnenie	15. Vypracovanie a zverejnenie zápisnice z vyhodnotenia ponúk	16. Kontrolný zápis z rokovania o zmluve
13. Vyhlasenie členov komisie o ich nezáujatosti			17. Oznamenie o uzavretí zmluvy
			18. Zverejnenie zmluvy

12. Výber členov hodnotiacej komisie

- právom verejného obstarávateľa
- upravuje ho zákon o VO
- kvalifikáciu členov komisie pre daný obstarávací prípad a vylúčenie konfliktu záujmov
- podľa zákona:
 - členovia komisie musia mať odborné vzdelanie alebo odbornú prax zodpovedajúcu predmetu obstarávania
- nevhodne zostavená komisia nemá dostatočnú spoločenskú autoritu
- pri jasne stanovených súťažných podmienkach pre vyhodnotenie ponúk je šanca na ovplyvnené nekorektné konanie člena komisie malá

13. Vyhlásenie členov komisie o ich nezáujatosti

- člen komisie
 - bezúhonný
 - nesmie byť uchádzačom ani zaujatý vo vzťahu k uchádzačom
 - on ani jemu blízka osoba nesmie byť štatutárnym orgánom alebo členom štatutárneho orgánu uchádzača
- člen komisie po oboznámení sa so zoznamom uchádzačov potvrdí čestným vyhlásením, že nenastali skutočnosti, pre ktoré by nemohol byť členom komisie

14. Dôvody vylúčenia uchádzača zo súťaže a ich zverejnenie

- vylúčený môže byť len uchádzač, ktorý *nesplní* podmienky účasti na súťaži, uvedené v oznámení o vyhlásení metódy verejného obstarávania a v súťažných podkladoch
- komisia musí formulovať dôvody pre vylúčenie uchádzača zo súťaže dostatočne podrobne a jasne v priamej väzbe na zverejnené podmienky
- zákon o VO stanovuje komisii pre vyhodnocovanie ponúk povinnosť *vylúčiť ponuky*, ktoré nespĺňujú vyhlásené podmienky, a oznámiť to obstarávateľovi s uvedením dôvodu vylúčenia.

15. Vypracovanie a zverejnenie zápisnice z vyhodnotenia ponúk

- obsah zápisnice určuje zákon o VO
 - je to najmä zoznam členov komisie
 - zoznam všetkých uchádzačov, ktorí predložili ponuku s uvedením návrhov uchádzačov na plnenie jednotlivých kritérií na hodnotenie ponúk
 - zoznam vylúčených uchádzačov s uvedením dôvodu ich vylúčenia
 - identifikácia úspešného uchádzača
- vhodnosť zverejnenia zápisnice
- zákon o VO ukladá predsedovi komisie odovzdať ju obstarávateľovi, tomu však nestanovuje povinnosť ju zverejniť

16. Kontrolná zápisnica z rokovania o zmluve

- je poistkou toho, že pri rokovaniach obstarávateľa s víťazným uchádzačom nedôjde k žiadnej zmene víťazným uchádzačom predloženého návrhu zmluvy, ktorá by ho zvýhodňovala pred ostatnými uchádzačmi
- odporúčanie spísať *obojsstranne podpísaný kontrolný zápis* z každého prípadného rokovania verejného obstarávateľa a víťazného uchádzača o spresnení návrhu zmluvy
 - jednoznačné vyhlásenie, že žiadna z dohodnutých úprav nemení vyhlásené podmienky pre účasť na súťaži a kritériá na vyhodnotenie ponúk ani spôsob ich uplatnenia pri vyhodnotení najvýhodnejšej víťaznej ponuky

17. Oznámenie o uzavretí zmluvy

- záverečným krokom procesu VO
- význam zverejnenia tejto povinnej informácie o výsledku verejného obstarávania vo Vestníku verejného obstarávania
 - ak bolo zverejnené oznámenie o vyhlásení súťaže
 - v ostatných prípadoch vo zverejnení spôsobom obvyklým u daného verejného obstarávateľa

18. Zverejnenie zmluvy (vrátane prípadných dodatkov)

- zverejnenie zmluvy preukazuje, že obidve strany nemajú čo skrývať a že sú presvedčené o korektnosti svojho chovania
- utajované informácie nemôžu byť zverejňované

IV. OKRUH REALIZÁCIE A VYHODNOTENIA OBSTARÁVANIA

- patria sem PO, ktoré nie sú predmetom ustanovení zákona o verejnom obstarávaní a tým ani dohľadu ÚVO
- opatrenie auditu, ktoré sa už nedotýka jednotlivých prípadov verejného obstarávania, ale ich súhrnu za predchádzajúci rozpočtový rok

Zmeny a doplnky zmluvy	Vyhodnotenie obstarávacieho prípadu	Audit ex - post
19. Kontrolný zápis o zmenách a doplnkoch zmluvy	20. Vyhodnotenie splnenia zmluvy čo do kvality, ceny a splnenia cieľa	21. Vyhodnotenie vynakladania verejných prostriedkov, vrátane obstarávania

19. Kontrolný zápis o dodatočných zmenách a doplnkoch zmluvy

- doposiaľ sa neuplatňovalo
- je dôležité, aby dodatky k zmluve nemali pôvodný zámer a potrebu obstarania predmetu obstarávania neodôvodneným rozširovaním jeho rozsahu a tým aj jeho ceny
- ak ide o objektívne dôvody pre vypracovanie a podpísanie dodatku k zmluve, odporúča sa:
 - pre ochranu bezúhonnosti obstarávateľa aj dodávateľa vypracovať a podpísať kontrolný zápis o dôvodoch potreby dodatku k zmluve s dôrazom práve na pôvodné podmienky a kritériá súťaže na obstaranie daného predmetu obstarávania a tento kontrolný zápis založiť do dokumentácie daného prípadu verejného obstarávania.

20. Vyhodnotenie splnenia zmluvy o verejnom obstarávaní

- na Slovensku nie je bežné
- splnenie zmluvy sa má hodnotiť čo do rozsahu, kvality a ceny tak, ako ich stanovila pôvodná zmluva a jej dodatky, ale aj porovnaním so zámerom a cieľom, ktorý stál na začiatku a inicioval proces verejného obstarávania
- vyhodnotenie by sa malo stať súčasťou dokumentácie daného prípadu VO

21. Audit ex-post

- vyústením hodnotenia využitia verejných prostriedkov verejného obstarávateľa v predchádzajúcom rozpočtovom roku
- je kľúčovým PO
- v porovnaní s auditom ex-ante dáva výsledky o dosiahnutej efektívnosti vynakladania verejných prostriedkov

Ochrana finančních zájmů Evropských společenství – role AFCOS

Ing. Petr SEDLÁČEK

Ing. Barbora BOSCHAT

Ministerstvo financí

TRANSPARENCY
INTERNATIONAL

Česká
republika

OCHRANA FINANČNÍCH ZÁJMŮ EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ

Role sítě AFCOS

ÚOHS - 22.4.2009

OCHRANA FINANČNÍCH ZÁJMŮ EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ

- Rozhodnutí EK č. 352/1999 z 28.4.1999 - vznik OLAF
- 1.6.1999 - zahájení činnosti OLAF
- 17. květen 2000 - kontaktní bod v ČR pro spolupráci s OLAF: Nejvyšší státní zastupitelství
- 15. prosinec 2000 - návrh „Ujednání o spolupráci mezi OLAF a NSZ v boji proti podvodům a jinému protiprávnímu jednání, které poškozuje finanční zájmy Společenství v období před vstupem ČR do EU“
- říjen 2001 - podpis konečné verze „Ujednání“ - předběžné uzavření přístupové kapitoly 28 - Finanční kontrola

OCHRANA FINANČNÍCH ZÁJMŮ EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ

- navazující dokumenty - „Dohody mezi NSZ a jednotlivými resorty a subjekty o vzájemné informovanosti v boji proti podvodům a jiným protiprávním jednáním poškozujícími finanční zájmy Společenství před vstupem ČR do EU“
- Podpis Dohod v průběhu dubna 2002 - vznik sítě AFCOS - 10 členů
- říjen 2003 - postupná instalace IS AFIS (Anti-Fraud Information System)
- leden 2004 - odbor 17 MF - příprava materiálu „Metodická příručka“
- leden 2004 - MF - NF vydání „Metodiky finančních toků a kontroly SF a FS pro programové období 2004 - 2006“

OCHRANA FINANČNÍCH ZÁJMŮ EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ

- leden 2004 - první čtvrtletní zpráva o detekovaných nesrovnalostech zjištěných v rámci implementace předstrukturálních nástrojů
- březen 2004 - návrh „Národní strategie proti podvodným jednáním poškozujícím nebo ohrožujícím finanční zájmy Evropských společenství“
- 1. květen 2004 - vstup ČR do EU
- 12. květen 2004 - Usnesení vlády ČR č. 456 - schválení „Národní strategie proti podvodným jednáním poškozujícím nebo ohrožujícím finanční zájmy Evropských společenství“
- 20. květen 2004 - MF - odbor 17 - „Metodický pokyn upravující metodiku hlášení nesrovnalosti zjištěných při implementaci strukturálních fondů a Fondu soudržnosti úřadu OLAF“

OCHRANA FINANČNÍCH ZÁJMŮ EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ

- podzim 2005 - kauza „katarský princ“ - tlak na přesun CKB
- 27. únor 2006 - MMR vydává „Metodický pokyn Nesrovnalosti“
- březen 2006 - první čtvrtletní zpráva na OLAF týkající se nesrovnalostí detekovaných v rámci implementace SF a FS

Zásadní změna: prostřednictvím IS AFIS

Hlášení nesrovnalostí: dvě úrovně - vnitřní a vnější

- Konec 2006 - „Metodika finančních toků a kontroly programů spolufinancovaných ze strukturálních fondů, Fondu soudržnosti a Evropského rybářského fondu na programové období 2007 - 2013“
- Sílí snaha vedení NSZ zbavit se pozice CKB AFCOS.

OCHRANA FINANČNÍCH ZÁJMŮ EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ

- 1. leden 2007 - rozšíření sítě AFCOS o nové členy
- 5. září 2007 - Usnesení vlády ČR č. 1010 o změně postavení Centrálního kontaktního bodu sítě AFCOS v České republice - Ministerstvo financí - odbor 17

S účinností od 1. ledna 2008

První aktivita: řešení problému týkajícího se instalace a samotného spuštění IS AFIS na nových subjektech sítě AFCOS

- Vyplývající úkol: zpracovat a do 30. dubna 2008 předložit vládě ke schválení novou „Národní strategii na ochranu finančních zájmů Evropských společenství“ v návaznosti na aktuální právní stav

Schválena 14. května 2008 Usnesením vlády ČR č. 535

OCHRANA FINANČNÍCH ZÁJMŮ EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ

- 15. říjen 2008 - Usnesení vlády ČR č. 1275 - schválen Akční plán plnění priorit a cílů Národní strategie na ochranu finančních zájmů Evropských společenství v České republice
- Nová verze IS AFIS (Pre-IMS „Prozatímní systém řízení nesrovnalostí“)
 - leden 2009 - Seminář pořádaný úřadem OLAF
 - březen 2009 - prezentace kontaktním bodům AFCOS

OCHRANA FINANČNÍCH ZÁJMŮ EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ

Spolupráce:

- MCP (Multi Country Programme) PHARE
- Pravidelné aktivity pořádané úřadem OLAF přímo v Bruselu - COCOLAF, Článek 280, Analýza rizik...
- 1x ročně Round Table - jednání u kulatého stolu
- Schůzky kontaktních bodů AFCOS na české úrovni (Článek 280, Dotazník, IS AFIS, hlášení nesrovnalostí, harmonizace formulářů)
- připravovaný seminář - „Nesrovnalosti v rámci čerpání prostředků z fondů EU“

OCHRANA FINANČNÍCH ZÁJMŮ EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ

> Zpráva o činnosti úřadu OLAF

- Pravidelně předkládá Evropské radě a Evropskému parlamentu
- Zpracovává na základě Dotazníku (3 - 4 tématické okruhy) - obsahuje právní změny týkající se ochrany finančních zájmů ES, které se v daném roce v jednotlivých státech uskutečnily
- Za ČR dokument zpracovává Centrální kontaktní bod sítě AFCOS na základě podkladů, dodaných kontaktními body AFCOS.

> Vyroční zpráva Evropské komise - Boj proti podvodům

OCHRANA FINANČNÍCH ZÁJMŮ EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ

Nesrovnalosti nahlášené OLAFu v roce 2007 v číslech (za ČR):

- Zemědělství: 10 nesrovnalosti; 103 168 €
- Strukturální fondy: 35 nesrovnalosti; 4 885 846 €
- Fond soudržnosti: 5 nesrovnalosti; bez finančního dopadu
- Vlastní zdroje: 39 nesrovnalosti; 1 424 688 €

ČR celkem 89 nesrovnalosti; 6 413 702 €
EU celkem 10 701 nesrovnalosti; 1 359 708 231 €

- Předstrukturální nástroje: 7 nesrovnalosti; 477 435 €
Phare (1 nesrovnalost; 86 826 €)
SAPARD (6 nesrovnalosti; 390 609 €)

OCHRANA FINANČNÍCH ZÁJMŮ EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ

Nesrovnalosti nahlášené OLAFu v roce 2008 v číslech (za ČR):

- Předstrukturální nástroje: 14 nesrovnalosti; 412 319 € (všechny nesrovnalosti se týkaly programu Phare)
MPSV (8 nesrovnalosti; 255 262 €)
MMR (4 nesrovnalosti; 28 640 €)
MPO (2 nesrovnalosti; 128 417 €)
- Strukturální fondy: 85 nesrovnalosti; 27 584 634 €
MMR (46 nesrovnalosti; 13 787 131 €)
MPSV (25 nesrovnalosti; 615 336 €)
MPO (7 nesrovnalosti; 1 256 645 €)
MŽP (7 nesrovnalosti; 11 925 522 €)
- Fond soudržnosti: 2 nesrovnalosti; 75 330 660 € (MMR)

OCHRANA FINANČNÍCH ZÁJMŮ EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ

Nesrovnalosti nahlášené OLAFu se týkaly zejména těchto typů zjištění:

- porušení zákona o veřejných zakázkách
- porušení podmínek smlouvy
- porušení zákona o rozpočtových pravidlech
- nedodržení podmínek výběrového řízení
- chybějící, neúplná nebo zfalšovaná dokumentace
- pokus o podvod

OCHRANA FINANČNÍCH ZÁJMŮ
EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ

D ě k u j i z a p o z o r n o s t

Petr Sedláček
Ministerstvo financí
odbor Kontrola
Centrální kontaktní bod AFCOS

Česká
republika

Tento projekt byl spolufinancován Evropskou komisí (OLAF) v rámci programu Herkules II a Nadací Open Society Fund Praha.

Za obsah této publikace je výhradně odpovědná Transparency International – Česká republika, o.p.s. a jednotliví autoři a nelze jej v žádném případě považovat za názor Evropské komise. Evropská komise není zodpovědná za žádné použití této publikace ani informací v ní obsažených.

Poděkování:

Transparency International – Česká republika děkuje všem vystupujícím na obou seminářích za ochotu a spolupráci při přípravě a realizaci seminářů.

Poděkování směřuje i kolegům ze sítě Transparency International za pomoc a spolupráci při přípravě podkladů, jmenovitě Elišce Císařové, Lcda, Mgr. Martinu Lachmannovi, Mgr. et. Ing. Petru Prchalovi, Mgr. Katce Oboňové; ze zahraničí pak Adrianu Apperlovi, Janě Mittermaier, Marcele Rozo, Petru Peasovi a Michaelu Viehenovi a dále pracovníkům OLAF Birgit Kowalewski a Geraldů Barnettovi. Zvláštní poděkování patří Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže v Brně za poskytnutí konferenčního sálu pro seminář v Brně, jmeno-

vitě Mgr. Pavlovi Hermanovi, vrchnímu řediteli Sekce veřejných zakázek, Mgr. Robertu Páleníkovi, řediteli odboru veřejných zakázek III., Mgr. Michalu Kobzovi, řediteli Odboru hospodářské správy ÚOHS a JUDr. Robertu Krčovi.

Publikace neprošla korekturou.